

Barn & Ung

Barn-tv. Programutbudet på Barnkanalen

Den fina dokumentärserien "Värsta bråket" visar autentiska gräl mellan barn. Här syskonen Franka och Noel Watson. Foto: Gabriel Watson/SVT

Barn-tv-rutans glittrande

Barnkanalen har länge satsat på trygg och harmlös underhållning där barnen skyddas från "verkligheten". Men nu är tyngre ämnen på väg in i det gåtfulla folkets största tv-kanal, skriver Andreas Palmaer.

Andreas Palmaer
Medarbetare på DN Kultur

● "Så gick det sen för kultstjärnorna i barn-teve" stod på Aftonbladets löpsedel den 10 september 2012. Än en gång fick vi läsa om 70- och 80-talsprofiler som Solstollarna, Kapten Zoom och Staffan och Bengt. Men om 25 år skulle motsvarande löpsedel sannolikt väcka huvudbry: "Eh, Malin Olsson, Philomène Grandin, Beppe Singer...?" På 70-talet stormade det kring barn-tv, men när barnkultur debat-

teras i dag – Tintin, hen, censur – utgår den oftast från litteratur. När det skrivs böcker om ämnet är det gammal barn-tv som idisslas, som i Göran Everdahls "Kom nu'rå! – Barnprogrammen vi minns, eller helst vill glömma". En orsak till att dagens barn-tv sällan syns är att det var enklare att samlas kring tv förr. Halv sex i TV 2 var ett format som under olika namn lockade barn under generationer. Nu är barn-tv splittrat och utspritt, det finns Disney Channel och Cartoon Network, sajter som Youtube, men även Utbildningsradion och Barnkanalen som sän-

der fjorton timmar per dag. En lägereld har ersatts av spridda tomtébloss som sprakar till innan mörkret lägger sig igen. Det stora undantaget är "Julkalendern", i december varje år dränks barn-tv i uppmärksamhet, men när kalendern recenseras går kritikern ofta i barndom och ägnar halva texten åt att i stället minnas "Trolltider" eller "Teskedsgumman". **Alltså: är dagens barn-tv** som en bedagad artist på en Finlandsbåt som desperat spelar nya låtar medan han överröstas av publikens skrän efter gamla hittar? Nja, det är snarare föräldrar och recensenter som skränar. Själva målgruppen – barnen – finns kvar. Flytten till Barnkanalen ledde till minskade tittarsiffror, men de som försvann var huvudsakligen pensionärer och andra som såg på "Bollimbompa" i väntan på andra

program. Kring halv sju ser i snitt 250 000 barn på kanalen, och de senaste åren har siffrorna ökat. Men vad är det då det gåtfulla folket tittar på? Märkligt nog har klivet in i den mediala skuggan gjort barn-tv mer mainstream. SVT-program som "Minimello", "Lilla Aktuellt", "Fredagskväll med Malin", "Rampljuset" och "Överaskningen" – ett matlagningsprogram där barn mortlar ingefära och vitlök inför en överraskningsmiddag åt sina vänner – är förvillande lika vuxenprogram, men med mindre budget. "Rampljuset" är ett torftigt "Idol" eller "X Factor", med en översvalande barnjury som härmar Andreas Carlsson eller Marie Serneholt i varje gest, och berömmar de tävlande med repliker som: "härlig energi och väldigt bra samarbete!" I "Rampljuset", liksom i många barnprogram, kämpar barnen för att verka vuxna, medan de vuxna gör allt för att likna barn. En märklig hybrid uppstår, barnet och den vuxne flyter ihop till ett slags varelse som bara existerar i tv-rutan. Idolprogram, precis som "Melodifestivalen", har en publik som till stor del består av barn från början, så att göra torftigare varianter som "Minimello" och "Rampljuset" är onödig tv. **Pysslande och fixande är ett vanligt tema även i gammeltv, men "Mekatronik" och "Philofix" är ändå unika barnprogram. Om man blundar för könsstereotyperna hittar man en lekfull entusiasm och ett kreativt fixande.**

Ulla Skoog och Magnus Härenstam lyfter serien, men även barnskådespelarna är ovanligt lyckade.

1 "Bacillakuten"
I en studio som sprakar av färg pratar avslappande barn med en läkare om varför det smakar äckligt i munnen när man kräks och hur man torkar händerna. "Bacillakuten" med eget husband och snygga animationer, känns proffsigt och påkostat. Programmet är också

befriande långt, 25 minuter, jämfört med de tiominuterssnuttar som är standard i dagens barn-tv.

2 "Sam tar över"
De snygga Saul Bass-liknande förtexterna där skuggfigurer byter skepnad sätter tonen för den här lyckade serien. När 10-åriga Sam blir rädd genomgår han en metamorfos och förvandlas till bland annat rektorn där Sam tvingas ta hand om sin egen klass. Veteraner som

Ulla Skoog och Magnus Härenstam lyfter serien, men även barnskådespelarna är ovanligt lyckade.